

постепенно да утихват. По тази причина целият период след 1989 г. представлява една обективна изходна база за прогнозиране на всички демографски процеси, тъй като отразява новия етап на социално-икономическото и демографското развитие на страната. Отделните демографски показатели през този период е подходящо да се изчисляват в следната последователност.

Най-напред от ежегодните данни за умрелите по пол и петгодишни възрасти ($x, x+5$) години се съставят коефициенти за интензивността на смъртността през трите петгодишни периода: 1991-1995, 1996-2000 и 2001-2005. Специално за по-възрастовата смъртност, която отразява по-дълготрайни и различни тенденции на развитие на отделните възрасти, могат да бъдат включени и още по-ранни петгодишни периоди - например след 1980 г. Коефициентите на смъртността са средногодишни за всеки петгодишен период и се пресмятат по формулата:

$$m_{x,x+5} = \frac{\sum_{j=1}^5 j D_{x,x+5}}{5 \bar{P}_{x,x+5}},$$

където:

$j D_{x,x+5}$ е броят на умрелите на възраст ($x, x+5$) години през j -а година на даден петгодишен период, $x = 0,5, 10, \dots, 90$ и повече години;

$\bar{P}_{x,x+5}$ - средногодишният брой на населението на всеки пол на възраст ($x, x+5$) години за петгодишния период.

$$\bar{P}_{x,x+5} = \frac{1}{2} ({}_0P_{x,x+5} + {}_1P_{x,x+5}),$$

където:

${}_0P_{x,x+5}$ е броят на населението на възраст ($x, x+5$) години в началото на петгодишния период;

${}_1P_{x,x+5}$ - броят на населението на същата възраст ($x, x+5$) години в края на петгодишния период (фиг. 1).

Според терминологията на демографската статистика умрелите $j D_{x,x+5}$ са посочените по-напред трети главни съвкупности, известни още като „периодни”, които се отчитат ежегодно от статистиката (Сугарев, 1975). Те са показани на фиг. 1 с успоредниците $A_1 A_2 B_2 B_1, B_1 B_2 C_2 C_1$ и т.н. От своя страна, населенията на началната възраст 0-5 години ${}_0P_{0-5}$ и ${}_1P_{0-5}$ на фиг. 1 са успоредните отсечки $A_1 B_1$ и $A_2 B_2$. Аналогични са успоредниците и отсечките за умрелите и крайните населения на всички останали възрасти. Посочената формула за средногодишните коефициенти $m_{x,x+5}$ е еквивалентна на известната формула, в която се използва средногодишният брой, или т.нар. „плътност” на събитията (в случая умрелите) за една календарна година (Сугарев. Рвсев, 1992):

$$\bar{D}_{x,x+5} = \frac{\sum_{j=1}^5 j D_{x,x+5}}{5},$$

откъдето:

$$m_{x,x+5} = \frac{\bar{D}_{x,x+5}}{\bar{P}_{x,x+5}}.$$